

מסלול הלימודים 'לקרוא את ביון' תש"פ 2019-2020

"הדרך נוצרת באמצעות הליכה בדרך" (ח. ל. בורחס)

בעודך קורא את הידיעון הנוכחי, חושב על רצונך להירשם למסלול ביון, נבקשך לחזור ולהתבונן בציטוט הקצר של בורחס המופיע בראש העמוד: "הדרך נוצרת באמצעות הליכה בדרך". ביון מציע בספרו Transformations כי לא ניתן להגדיר את הטיפול האנליטי על פי מספר הפעמים בשבוע, ע"י אקט השכיבה על הספה או כל פעולת מדידה אחרת. לדידו זהו מפגש חוויתי בין ותוך אישי עמוק, חד פעמי וייחודי, שיכול להתרחש רק באמצעות ההליכה המשותפת בדרך. גם מסלול ביון אינו 'דבר' שניתן להגדירו רק באמצעות מערך הקורסים, רשימת המאמרים שאנו בוחרים ללמד בשנים השונות או רשימת המרצים - למרות שאנו בוחרים באהבה ובהקפדה כל אחד מאלה. כפי שביון חקר בדרך אישית וייחודית את הפסיכואנליזה האהובה והחידתית בעיניו, ניצור גם אנחנו, יחד אתכם, את הדרך בה נפגוש ונחקור את החשיבה, המחשבות וההבנות של ביון.

במהלך הלימודים תיפגש עם מספר מרצים מסגל התכנית. הצלחנו לרתום לוועדת ההיגוי ולצוות המרצים המלמדים בתכנית מספר פסיכואנליטיקאים הנחשבים למפענחים המיוחדים שיש לביון בתקופתנו. מרצים, שמעבר לכך שהם אוהבים, לומדים ומלמדים את ביון, גם כתבו, תרגמו, ערכו, קיימו ומקיימים טיפולים נפשיים, אנליזות, הדרכות וקורסים המאפשרים להנגיש ולהחיות את התיאוריה המורכבת שביון יצר.

ביון חשב שנפש האדם מתפתחת מתוך ריבוי זוויות מבט אישיות ותיאורטיות. זוהי אם כן הבטחה - לזוויות מבט מרובות של המרצים, של המשתתפים ושל התקופות והסוגות השונות הקיימות בכתיבתו של ביון. ההיבט היחידי שמובטח לך שיחזור על עצמו הוא אופן ההוראה: ברוח ביון, שלא האמין שפרשנות חד כיוונית עם ז'רגון חזרתי ומייבש מאפשרת שינוי וצמיחה. כך גם יחידות הלמידה בתכנית. מדובר בקריאה קרובה, תלמודית ומפענחת של כתיבתו העמוקה, הנראית פעמים רבות לא מובנת.

קמפוס מגיד בנאות אפקה, רח' קהילת סלוניקי 7 תל אביב

טלפונים: 03-6996712 | 073-2495061 | פקס: 077-4702991 |

psychomagid@magid.org.il

המאמרים שבחרנו עבורך לשנה הקרובה משקפים את האופן בו כל אחד ואחת מאיתנו, וכולנו יחדיו, חלמנו את האופן בו מתאים להיפגש עם היבטים שונים בתיאוריה. הקורסים מושתתים על תהליכי למידה וחשיבה, שהובילו אותנו לבחור בין כתבים מוקדמים למאוחרים, או בין חלקים תיאורטיים לסמינרים קליניים. ניסינו לשלב בין טקסטים שמנסים לעיתים לבטא רעיונות בשפה מתמטית או מופשטים פילוסופית, לצד טקסטים המאפשרים הבנייה של מטה-תיאוריה פסיכואנליטית. כולם יחד, כל הטקסטים של ביון, עוסקים בניסיון העיקש שלו לחקור ולפגוש את החוויה הרגשית, ה- Emotional Experience של המטופל, של המטפל ושל המפגש הטיפולי עצמו בגישה הפסיכואנליטית.

זוהי הזמנה פתוחה להצטרף למסלול בו נוכל להמשיך לחלום ולחקור יחדיו את אותם היבטים שבשל חשיבתו וכתירתו האסוציאטיביות של ביון קשה לחלום ולחקור רק באופן עצמאי.

קהל היעד

המסלול נועד לאנשי מקצוע מתחום בריאות הנפש, פסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים, עובדים סוציאליים קליניים ומטפלים בהבעה ויצירה בעלי תואר שני, בוגרי אחד מבתי הספר לפסיכותרפיה בגישה פסיכו-דינאמית או בעלי ניסיון קליני של חמש שנים לפחות.

מועד ומיקום הלימודים

הלימודים יתקיימו בתל אביב, בימי ו' בין השעות 08:30-12:00.
שנת הלימודים נמשכת מנובמבר 2019 - יוני 2020.

שכר לימוד

שכר הלימוד השנתי 9,500 ₪

הקבלה והלימודים מותנים בתשלום שכר לימוד מלא כנדרש ובמועד הרישום ללימודים.

ניתן לשלם באמצעות המחאות או בהוראת קבע, בתשלום אחד או בתשלומים כמקובל במכון.

רשימת הקורסים

רשימת הקורסים הנוכחית לקוחה ממערך הלימודים שניתן בשנים האחרונות והיא כוללת גם קורסים שנלמדו מהשנה הראשונה ועד החמישית (לקבוצות ממשיכות).

קורסים לשנה ראשונה

איך נוצר המכשיר לחשוב את המחשבות? - נעמיק בתפיסה לפיה המחשבות קודמות לחשיבה עצמה. נבחן מהו התהליך שבאמצעותו מתפתח המכשיר לחשוב את המחשבות (קרי, תהליך החשיבה), מה תפקידו ומה הפסיכופתולוגיה הנובעת מהפרעות ושברים בהתפתחותו.

האופן בו המכשיר לחשוב את המחשבות מתפתח בקשר אם-ילד - ביון עוקב אחר תהליך התפתחותה וארגונה של הנפש, המתקיים מיד בתחילת החיים ולעולם בתוך מערכת יחסים. אנו נעקוב אחר מפת הנפש הרב-רבדית שביון משרטט בה רבדים מוקדמים ופרימיטיביים ביותר הפועלים בצד רבדים מפותחים וחלקים פסיכויטיים בצד חלקים לא פסיכויטיים. נלווה את תהליך הגילוי של ביון עצמו את מושג ההזדהות ההשלכתית הנורמלית וכיצד הוא הבין והבנה את מודל היחסים אם-ילד כמודל פרוטוטיפי לקשרים בתוכם מתפתחת ומתארגנת הנפש, וכיצד היבטים אלו מתקיימים בקשר הטיפולי ויכולים להוות מקור לצמיחה נפשית.

הסזורה - ביון מסמן את הסזורה כמוקד החקירה האנליטית. "חקרו את הסזורה, לא את האנליטיקאי, לא את האנליזנד, לא את הלא-מודע, לא את המודע, לא את השפיות, לא את הטירוף; אלא את הסזורה, את החיבור, את הסינפסה, את ה(קאונטר-טרנס) פרנס, את מצב הרוח הטרנזיטיבי-לא טרנזיטיבי" (שם, 66). אנו נבחן את מושג הסזורה, החל מסזורת הלידה ודרך הסזורות הטבועות בקיומנו לכל אורך החיים ונחשוב על תפקידם של המטפל והטיפול בהקשר אליה.

הקשבה ופרשנות (Attention and Interpretation) - נעמיק בתפיסה של ביון את החוויה הטיפולית האנליטית, חוויה שהיא מעבר למחשבות עצמן, הקשורה בחוסר היכולת שלנו לתפוס באופן מדויק את המציאות. הקושי להכיר במציאות כפי שהיא (מושג ה-O), מתבטא בין היתר בכך שכל דרך לתקשר אותה מהווה ייצוג בלבד שלה ואינו מבטא אותה בדיוק. הייצוגים השונים מתבטאים באופני תקשורת שונים (תקשורת ורבלית, מחוות, פעולות, שתיקות וכן הלאה) ועל מנת להבחין בהם בתוך המרחב הטיפולי ביון מנחה מטפלים להרפות מן הזיכרון ומהתשוקה. באופן זה, הם

קמפוס מגיד בנאות אפקה, רח' קהילת סלוניקי 7 תל אביב

טלפונים: 03-6996712 | 073-2495061 | פקס: 077-4702991 |

psychomagid@magid.org.il

יכוננו בתוך עצמם מרחב של ריק, מרחב שאינו רווי, לקבלתן של 'המחשבות המחפשות חושב'.

ויניטות על הגריד - ביון יצר את "הרשת" ככלי לסיווג מחשבות, על בסיס תיאוריית החשיבה שלו. השימושים השונים שלה כוללים תקשורת בין מטפלים והגברת האינטואיציה הקלינית. הסמינר יעסוק בלמידה של "הרשת", ובשימוש בה כדי "לקרוא" טקסטים של פגישות טיפוליות שיביאו המשתתפים, תוך בחינת האפשרות להגברת האינטואיציה הקלינית.

על חלומות והלוצינציות- פרויד וביון - מפרויד בספרו "פשר החלומות" בהדגשה על הפרק השביעי: "תפקוד המנגנון הנפשי ועבודת החלום", לביון המדגיש את חשיבות החלימה כגרעין לתפקוד אמוציונאלי. נציין את התרומה הייחודית של כל אחד מהם הן באספקטים הקליניים והן באספקט התיאורטי.

קורסים מתקדמים לשנים ב' עד ה'.

ללמוד מן הניסיון פרקים 20-28 - הקורס עוסק במצבים ראשוניים בהם ההזנה המנטלית נעדרת. כאשר התינוק ניזון בהזנה חומרית ללא הזנה מנטלית, יופיעו בעתיד הפרעות חשיבה וקשיים בחשיבה מופשטת. תינוקות לומדים לחשוב כאשר הם מצויים בתוך סביבה רגשית מיטיבה. הדרך לפונקציית אלפא נפתחת בראשית החיים דרך הנוכחות הרגשית של האם. בפרקים אלה ביון מתרכז בחיבור K מינוס וכיצד הוא מונע התפתחות הן של היחיד והן של הקבוצה. כאשר אין מיכל לרעיונות חדשים, הם מתכלים ולא תהיה למידה וצמיחה.

קריאה ב'הערות לזיכרון ותשוקה' - קריאה משותפת במאמר "הערות על זיכרון ותשוקה" אותו כתב ביון בשנת 1967, מאמר שמהווה צומת ורגע מכריע בהתפתחות האישית והמקצועית של ביון. דרך הקריאה במאמר ובעזרתו ננסה להיכנס אל "חדר הלידה" של החשיבה שכונתה בדיעבד "התקופה המאוחרת" של ביון ולהתוודע לחלק ממושגיה המרכזיים.

הסמינרים הקליניים - בעשר השנים האחרונות לחייו, העביר ביון מבחר סמינרים. אלו הוקלטו, וחלקים מהם נשמרו ושוכתבו על ידי פרנצ'סקה, אלמנתו. אנו נקדיש מספר מפגשים לעקוב אחר ההתייחסויות הקליניות של ביון. בשונה מהכתיבה התיאורטית של ביון, שלעיתים אניגמטית וקשה לפיענוח, כשביון מדבר אל אנשים המציגים מקרה קליני, הוא בהיר, לומד ניסיון, מדגים את האופן בו כדאי לעקוב

קמפוס מגיד בנאות אפקה, רח' קהילת סלוניקי 7 תל אביב

טלפונים: 03-6996712 | 073-2495061 | פקס: 077-4702991

psychomagid@magid.org.il

אחרי התיאוריה ובו זמנית לזנוח אותה, לפתח הקשבה יצירתית, מפתיעה ולא שגרתית, כזו המעוררת חשיבה והתפתחות.

"Elements Of Psychoanalysis" - בספר הזה, 2003, ביון נעשה חסר שקט. הוא אש שהניסיון שלו "להבין" את נפש מטופליו אינה מספקת. על כן הוא מנסה לפרק את ההוויה האנליטית ליסודותיה - בעקבות הטבלה המחזורית של **מנדלייב**, או ספרו של **אוקלידס**: "יסודות הנדסת המישור". בקורס נלווה את ביון בניסיון הפרוק וההרכבה שלו את יסודות הפסיכואנליזה ונפגוש את מודל התפתחות השפה והחשיבה הסימבולית כפי שהוא פוגש אותם בקליניקה.

"Transformations" - כדי להעמיק עוד יותר את הבנתו, ביון המתייסר מנסה לפתח שפה מטה-פסיכולוגית חדשה. הוא מנסה דרכה להבין טוב יותר את החוויה הרגשית של המטופל, ובמיוחד של החלקים הפסיכויים בנפשו. ההעמקה הזו מביאה את ביון בסופו של הספר לקפיצה הקוונטית שלו, בה הוא מנסה לנסח את מושג ה-"O" ואת הטרנספורמציה האולטימטיבית: **מ-א ל-ו**.

COGITATIONS - נקרא חלקים מתוך COGITATIONS עם 15-24 בהם ביון מתמודד עם שאלות סביב מהות ה COMMON SENSE דרך תיאור הלוצינציה של מטופל פסיכוי. בעמ' 37-57 נעקוב אחר האופן בו ביון חוקר את הקשר בין פונקציית אלפא ובין חלימה בזמן ערות. נלמד כיצד הוא מרחיב את מושג החלימה. לפי ביון, החלימה קיימת כל הזמן ובזכותה אנו מסוגלים ליצור אסוציאציות חופשיות. אי היכולת לחלום באה לביטוי בהלוצינציה ובחסימה הנובעת מסופר אגו רצחני.

ראש המסלול: רוני עמיאל.

ועדת היגוי: פרופ' יולנדה גמפל, נוויל סימינינטון, ד"ר גילית הורוויץ,

ד"ר עינת אספולר-רוזנבוים.

סגל המרצים

חני בירן

פסיכולוגית קלינית מדריכה. פסיכואנליטיקאית מנחה ומלמדת במכון ת"א לפסיכואנליזה. אנליטיקאית קבוצתית, ומלמדת במכון הישראלי לאנליזה קבוצתית. מלמדת בתוכנית לפסיכותרפיה של אוניברסיטת ת"א, בית הספר לרפואה ובתוכנית לפסיכותרפיה של מכון מגיד. כותבת הספר על ביון: "THE Courage of Simplicity - Essential Ideas in the Work of W.R. Bion".

ד"ר משה ברגשטיין

עובד סוציאלי, פסיכואנליטיקאי בחברה הפסיכואנליטית בישראל; מורה בתכניות שונות לפסיכותרפיה ובמכון הפסיכואנליטי, חבר אפק, הארגון הישראלי ליחסי קבוצות. מתרגם ועורך הספר בעברית: "ביון בלוס אנג'לס, סמינרים והדרכה".

נעמי ברונפמן הולר

פסיכולוגית קלינית, פסיכואנליטיקאית. מורה ומדריכה במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו. מורה ומדריכה בבית הספר לפסיכותרפיה, אוניברסיטת תל אביב. מלמדת בתכנית ללימודים מתקדמים "לקרוא את ביון" במכון מגיד.

פרופ' יולנדה גמפל

פרופסור בדימוס, המחלקה לפסיכולוגיה ותוכנית לפסיכותרפיה בביה"ס לרפואה באוניברסיטת ת"א. פסיכואנליטיקאית מנחה בחברה הפסיכואנליטית בירושלים, בעבר יו"ר החברה הפסיכואנליטית בישראל, סגן יו"ר החברה הפסיכואנליטית האירופאית וכיום נציגת אירופה בוועד הבינלאומי של הפסיכואנליזה.

קמפוס מגיד בנאות אפקה, רח' קהילת סלוניקי 7 תל אביב

טלפונים: 03-6996712 | 073-2495061 | פקס: 077-4702991 |

psychomagid@magid.org.il

ד"ר גילית הורוץ

פסיכולוגית קלינית, פסיכואנליטיקאית. ראש המסלול ללימודים מתקדמים 'לקרוא את ביון'. חברה במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו. בעבר לימדה פסיכותרפיה באוניברסיטת תל אביב במגמה לפסיכולוגיה קלינית של הילד. מטפלת בפסיכואנליזה ובפסיכותרפיה בקליניקה פרטית, במבוגרים, נוער וילדים.

ליהי נוי ניצן

פסיכולוגית קלינית ומתמחה במכון הישראלי לפסיכואנליזה. לימדה בשירותי הייעוץ באוניברסיטת בר-אילן, במרפאה לבריאות הנפש ברמת-חן, במרכז לבריאות הנפש שלוותה ובמערך הפסיכיאטרי בבית חולים הדסה עין כרם. מטפלת ומדריכה בקליניקה פרטית בתל-אביב.

נוויל סימינגטון

חבר בכיר בחברה הפסיכואנליטית הבריטית ובחברה הפסיכואנליטית האוסטרלית ובאגודה הפסיכולוגית האוסטרלית. בין השנים 1977-1985 החזיק בעמדת סגל בכירה במרפאת המבוגרים של טוויסטוק. כיהן בתקופה שבין 1987-1993 כיו"ר המכון לפסיכואנליזה של סידני ובין השנים 1999-2002 כיהן כנשיא החברה הפסיכואנליטית האוסטרלית. בשנת 2007 הקים ארגון המתמקד בפסיכותרפיה הניתנת למטופלים פסיכויים.

רוני עמיאל

פסיכולוג קליני מומחה ומדריך, פסיכואנליטיקאי במכון ת"א לפסיכואנליזה בת זמננו. יו"ר הוועדה המדעית לשעבר במכון ת"א לפסיכואנליזה, מלמד במכון מגיד ובמכון ת"א את ביון, פרויד ועל השלישי. הדרכה והוראה במסגרות שונות. מטפלת ומדריך בפסיכואנליזה ופסיכותרפיה מבוגרים ומתבגרים. פרקטיקה פרטית באזור ת"א.

ביה"ס לפסיכותרפיה שומר לעצמו את הזכות לערוך שינויים ט.ל.ח.